

НОВИ САД

ПОТПУНО НЕЗАВИСАН ОРГАН ЈАВНОГ МИШЉЕЊА — ИЗЛАЗИ СВАКЕ СУБОТЕ

ГОДИНА IV.

НОВИ САД, 18. марта 1927.

БРОЈ 11

НАЦИОНАЛНИ И КУЛТУРНИ РАД „НЕВЕНА“

У недељу, 27. о. м. у 2 часа по подне, одржава се главна скупштина Српског Занатлијског Певачког Друштва „Невена“ у згради Државне Основне Школе (Николајевска порта).

Баш сада, поводом ове годишње скупштине, навршава се 27 година, од како „Невен“ врши свој благотворни рад, па

сматрамо за пријатну дужност, да се на овом месту, у кратким потезима, осврнемо на прошлост овог културног и националног друштва.

„Невен“ је основан 1900. године, а први председник учитељ Радослав Хорват предложио је, да друштво добије име „Невен“, по претходном договору

са Чика Јовом Змајем. Сви Срби рођени у Новом Саду пригрлили су ово друштво и свако од своје стране је допринео, да се „Невен“ развије и ојача, како би несметано могао вршити своју функцију. Занатлијска Омладина је одушевљено и агилно радила, па је „Невен“ ускоро био у могућности, да

својим наступањем пред широм јавношћу постигне врло лепе резултате.

Пок. Иса Бајић, примивши се обучавања „Невеновог“ хора, почео је сместа систематски рад и увео модерни дух и основу, да је хор могао и теже хорске партије изводити. „Невен“ је необично брзо постао попула-

ран међу грађанством и стекао врло леп глас. Када је за хоровању „Невена“ дошао Ђорђе Гајин, тада се „Невен“ убрзо прочуо и широм целе Војводине.

На Духове 1914. године у Сомбору „Невен“ је поред многих старих и опробаних певачких друштава, на слету певачких дружина добио трећу на-

граду, а тадањи председник пок. Јован Живојновић, Ђорђе Гајин хоровања и секретар Тоша Грујић награђени су почасним дипломама.

„Невен“ се временом све више развијао све до 2. августа 1914. год., када су га мађарске власти разрешиле и када је Српски Народ имао да издржи

читав низ страдања и искушења.

После рата, 2. марта 1919. год. спроведена је реорганизација „Невена“ и он је својим интензивним радом постигао већ дивне и сјајне резултате. „Невен“ је 1925. године остварио и свој давњашњи сан: добио је дивну друштвену заставу, под коју је окупљена цела одушевљена и несебична омладина, која воли и цени песму.

Данас, „Невен“ будућност је обезбеђена. Под неуморним и стручним вођством хороваће г. Павла Фигуровског, „Невен“ данас све више негује уметнички вокалну песму. Хор „Невена“ броји око 60 певача и певачица, који амбициозно, пожртвовано и са много труда раде на гајењу наше националне културе.

Нарочито ваља истаћи неуморни рад и велику љубав према песми, коју испољава данашњи председник „Невена“ г. Др. Бранислав Борота, који је досада много труда уложио, да се рад „Невена“ одржи на високом и модерном нивоу. Г. Др. Борота стекао је много заслуга око подизања и усавршавања „Невена“ и он је тај, под чијом мудрошћу управом, друштво гледа на сјајну и завидну будућност.

Од своје стране, поводом скупштине „Невена“ желимо „Невену“, у његовом будућем раду још више лепих и великих успеха.

Нека му је срећно и беричетно!

Зидање у Новом Саду

Премда Нови Сад првих година иза Ослобођења није могао да се подичи да много напредује у погледу подизања нових зграда, палата и кућа за становање, шта више стојао је и у том погледу на последњем месту, ипак се од неког времена опажа и на том пољу известан и то знатан напредак. Како смо се на надлежном месту уверили, грађење нових кућа тече у Новом Саду веома повољно, а до сада је за ову годину стигло много више пријава о новоградњи, него за последње три године укупно. Зида се на све стране, зидају се велике зграде, а и мање кућице за становање обично за једну или две породице, а на врло многим местима већ је сада, почетком марта, отпочела градња тих нових кућа. Такођер је велик број и оних старих кућа које се потпуно руше да би се на њиховом месту саградиле нове куће или пак се старе куће преоправљају темељито.

У сваком погледу, данас Нови Сад на пољу новоградње много боље стоји, него до сада, а то ће у великој мери допринети да се оскудица у становима — којим се Нови Сад од свију градова у земљи највише могао „подичити“ — убрзо умањи и коначно нестане.

Док се још нивелише Лиман, уверени смо, да ће новоградње у Новом Саду почети још у већој мери и томе се сваки Новосађанин може од срца радовати.

Још ове године одржаће се општ. избори у Војводини Једва једном!

„Нови Сад је био међу првима, који су се залагали за расписивање општинских избора у Војводини. О том питању много се писало и говорило, али се може рећи да су позвани политичари најмање радили на томе да до тих избора дође. И ту се показало да на надлежном месту Војводину сматрају одиста последњом покрајином. Јер док се у свима покрајинама расписиваху и одржаваху општински избори, дотле је Војводина и у том погледу остала занемарена. Чак је изгледало као да се са извесне стране намерно одуговлачи ово питање, из сасвим појмљивих разлога.

Изгледа да су се надлежни ипак предомислити да ће Војводини дати оно што јој с правом припада. Јер када остале покрајине могу имати своје општинске самоуправе зашто да Војводина стално тавори са именованим градским и општинским представницима, који могу бити и најчеститији људи, али ипак нису изабрани од народа, него послати вољом једне партије и милошћу министра.

Министарски савет бавио се ових дана питањем општинских избора у Војводини па је дефинитивно решено, да се ти избори неизоставно још у току ове године одрже. Пала су два предлога са стране два војвођанска народна посланика и то у питању како да се ти избори обаве. Демократски посланик г. Славко Шећеров предложио је влади, да се избори одрже на основу закона општинских избора у Словенији, а радикалски народни посланик г. Светозар Станковић предложио је да се ти избори одрже на основу старог мађарског закона о општинским изборима.

Примљен је предлог г. Станковића с тиме, да се избори имају одржати по мађарском за-

кону, али у потпуној сагласности са постојећим законима и уставом. На тај начин један нарочити одбор учиниће потребне измене у мађарском закону о општинским изборима.

На тај начин има изгледа, да ће се коначно ипак остварити давнашња жеља свих оних који искрено, истински и несебично желе лепшу и сјајнију будућност овој нашој напавеној покрајини.

Интересантно је, да српски листови, већином радикалски, нису баш са усхићењем примили ову вест, а неки нису ништа ни писали о томе. Изгледа њима се досадашње хаотично стање боље свиђало... У мутном се риба лови...

Шта је са новом царинарницом?

Одуговлачи се тако важно питање

Већ су године прошле, од како се између представника новосадских привредника и градске куће с једне стране и министарства финансија с друге стране воде преговори око подизања нове зграде царинарнице, која би се имала подићи на Дунавској обали, поред железничких шина, а у непосредној близини новог друмског моста између Новог Сада и Петроварадина.

Пошто је веома важно питање за наше трговце и занатлије, да добијемо нову царинарницу, са довољно стоваришта и у близини жељезничке станице, то се до сада све могуће учинило да се сви преговори приведу крају. Међутим после толиких година преговарања, још ни данас се није приступило послу, јер још увек није одређен начин, како да се почне са радовима и како да се врши отплата инвестиција за ту зграду, која се подиже на трошак државе.

Г. Јован Лакић, зам. градског начелника сазвао је за уторак 22. марта, анкету, на којој ће се ово питање последњи пут детаљно расправити, а на којој анкети ће суделовати и представник министарства финансија, као и делегати привредничких установа.

Крајње би већ време било, да се питање нове зграде новосадске царинарнице потпуно реши и да се већ једном приступи конкретним радовима. То не изискују само интереси наших привредника, него и интереси саме државе.

Али шта ћемо, када је о свему томе тако тешко надлежне уверити...

Опорезивање странаца?

Једна незгодна појава

Пише нам један путник, који врло често долази у Нови Сад: „Господине Уредниче! Време би већ било, да се и о овом нешто пише у јавности. Зар никога нема, ко би се заузео за несретне путнике, људе, који су приморани да сталним путовањем зараде свој хлеб, а које баш у Новом Саду власти ни мало умиљато не дочекивају.

Гости који одседавају у новосадским хотелима, морају — по неком полицијском наређењу! — да плаћају дневно и по особи 10 динара на име порезе на „странце“, иако су наши поданици, само из друге вароши!!! Страни поданици пролазе још горе! Они плаћају дневно 15 динара, па када неколико дана морају да остану у Новом Саду, њима се коса на глави диже јер пореза дође скоро скупља, него сама хотелска соба...

Услед овога несносног и апсолутно неоправданог стања, будите уверени ми путници, избегавамо Нови Сад, колико год можемо. Нигде то нема, што код Вас има! Толики порез убирати, чему то служи! Зар су баш путници позвани, да пуне полицијске и градске касе? Путницима данас већ свако излази у сусрет, па сами хотели на пример дају им 10 - 25 процената попушта у ресторацијама и кафанама! А власти овако поступају са људима који због своје професије морају да путују!

Један путник из Србије“.

*

Од наше стране имамо да приметимо, да ни у ком погледу не можемо одобравати превисоки порез на „странце“ у Новом Саду. Надлежни би требали да олакшавају долазак странаца, а не да га отежавају, јер ето, како овај наш пријатељ из Србије пише, они бегају од Новог Сада, као ђаво од крста...

О, тај ситан новац!

Када није било ситног новца људи су били ван себе, сада када га има у изобиљу, сада су људи помахнитали, па ни да чују за њега. Многи се туже да ситан новац ни у мањој количини радо не примају, нарочито поједина надлештва, а богме и приватне установе и лица. Настала је права мука са ситним новцем, кога је свако са жудњом ишчекивао. Баш су

људи смешни и нико им не може угодити. Какогод било, њима није добро, и увек траже нешто боље. Колико је нама познато постоји једно наређење министарства финансија према коме се до одређене своте, односно у извесном проценту мора примити ситан новац, а то важи и за државна надлештва! Па зашто се то наређење ипак не одржава?

*Дрварска радња ДИ-МИТРИЈА БЈЕЛИЋА
Нови Сад — Сремска
улица 4. — Тел. 468.*

НАШЕ ВИНОГРАДАРСТВО.

Жалосни податци о стању виноградарства у Војводини

Наши привредни кругови, а и цела јавност заузимала се већ пре неколико година код владе, да се нешто учини за унапређење виноградарства у Војводини. Али влада не само да није ништа учинила за унапређење те важне привредне гране, него је дозволила — својом скроз неумесном царинском политиком и подвозним потешкоћама — да наш извоз вина падне на минимум. Виноградарство одиста не заслужује толико велику пажњу, зар не?..

Жалосни статистички податци доказују нам, у каквом жалосном и тешком стању се налази виноградарство у Бачкој, Банату и Барањи. До скоро родило је у Бачкој око 70.000 хектолитара вина, у Барањи око 35.000 хектолитара, а у Банату далеко више. Али последњих година опажа се стално опадања и то тако нагло, да забрињује све привредне кругове. Само од 1925. до 1926. године виноградарство у Војводини, опало је за преко 20 постотака!

Наш свет изгубио је стрпљење, па видећи немарност надлежних и не обрађује више тако интензивно винограде, који су — ако се ово стање одржи — осуђени на потпуну пропаст. Јер извозна царина и скуп превоз вина жељезницом онемогућују извоз вина у иностранство, које би наше вино куповало, али дакако јефтиније... Јер конкуренција је велика... А баш оне земље, куда би се војвођанско вино могло извозити, далеко су од Војводине...

Надлежни би требали нешто да учине у интересу војвођанског виноградарства, јер ће се њихова немарност доцније љуто светити...

Младеж игра...

Све се модернизује

Некада, у стара добра времена, све је било друкчије него данас. Некада су људи били и много побожнији и много више пажње обраћали верским прописима и најстрожије одржавали верске обичаје. Данас, изгледа нам, све то изумире и нова, послератна генерација ни у шта не узима оне старе, и увек лепе и племените обичаје њихових старих. Ето на пример, да узмемо пост.

Налазимо се у ускршњем посту, када се бар у извесној мери треба да одрже верски прописи и обичаји, како не би потпуно се отуђили од цркве и једнога дана завладали чудни обичаји код нас. За време поста, као што то свако зна, није се до скоро могло венчавати, није се смело играти и јавно забављати, балови нису постојали за трајање поста. Оно истина, ни сада се у цркви не венчавају, али се венчавају грађанским браком, а и балова, да кажемо нема, али за то се данас, за време поста више игра него и у најхучнијој балској сезони.

Не само да је пост најживља сезона свих могућих школа за играње, него се у појединим биртијама на периферији сваке недеље одржавају најбучнији балови, игранке, где плеше и старо и младо, као да је, Боже ми, опрости још увек карневалско доба...

Све се данас налази у знаку модернизације, све то бега од старих и добрих навика, а понајвише се људи изобличују из свога верског убеђења и ни мало не поштују црквене прописе... Одиста жалосна времена преживљујемо, па није чудо, што нас Бог толико благосиља и што нам тако „добро“ иде...

ШТА СЕ ЧУЈЕ?

У последње време наш привредни свет, а нарочито трговци, много се туже, како су поједине телефонске пруге врло често покварене и како се ни са најважнијим центрима не може говорити или се пак мора сатима чекаати, да се посредном пругом добије веза. Сем тога оправљање покварених телефонских пруга траје који пуш данима, тако да наша трговина много штети трци, а ипак мора да плаћа скупе пристојбе за телефон. Па зар се том злу не може никако доскочити? Зар ће код нас вечито владати овакве неуредне прилике?

Обласни избори и занатлије

Наше уредништво је примило овај исправак:

„Уредништву листа „Нови Сад“ у Новом Саду. Поводом чланка „Обласни избори и занатлије“, објављеног у бр. 8. листа „Нови Сад“ од 26. фебруара о. г. у 3 ступцу треће стране, изволите, на основу чланова 26. и 27. Закона о штампи објавити у наредном броју листа „Нови Сад“ на истоме месту и истим словима следећу исправку:

1. У напису „Обласни избори и занатлије“ злонамерно се тврди, да није ова Комора у своје време ништа урадила у корист Војвођана. Такву тврдњу може да постави само неко, ко не познаје Војводину, ко неволи Војводину и ко незнашта Комора ради. Сав рад ове Коморе ево већ осам година иде за тиме, да Војводина добије у нашем привредном животу оно место, које јој припада према њеном уделу у производњи и извозу наше земље. У то време преко 50.000 (педесет хиљада) аката изашло је из Коморског уреда и више од половине тога броја односило се само на заштиту и унапређење интереса војвођанског занатства.

2. Приликом уписа акција Занатске Банке ова Комора је упутила на хиљаде писама свима корпорацијама ван Новог Сада, свима општинама где нема корпорација, банака, Трговачким Удружењима и т. д. Она је све урадила што је било у њеној моћи, да упис акција на њеном подручју буде што успешнији.

3. Постоје писани документи, што је Комора урадила да Нови Сад добије филијалу односно испоставку Занатске Банке. Међутим, према овој Комори при доношењу Закона о занатској банци није се лојално поступило. Она уопште није ни са које стране примила на мишљење нацрт Закона о Занатској банци. Закон је примен, а да текст нацрта није Комори достављен. Али онога дана, када је Комора била извештена, да Нови Сад у закону није добио филијалу (а зашто је није добио то треба да зна онај који је у Београду водио главну реч при изради нацрта закона о банци, т. је г. Милан Стојановић), ова Комора по закључку своје занатске секције, затражила је телеграфски од Министарства Трговине и Индустрије, од Занатске Ко-

море у Београду, и Земаљског Занатлијског Савеза у Београду, да се истовремено са оснивањем банчине централе у Београду отвори и њена испостава у Новом Саду. Да су Занатска Комора и Земаљски Занатлијски Савез у Београду хтели да изађу у сусрет жељама Војводине, Нови Сад би већ данас имао своју испоставу. Овако он ће је добити тек после Сплита и Скопља, јер у Правилима банчиним, уместо да се удовољи тражењу ове Коморе да Нови Сад буде на првом месту, Нови Сад супротно нашој молби стављен на последње место.

На конференцијама, које су се водиле о Занатској банци у Београду, ова Комора је била заступљена од свога члана и затим и потпредседника г. Фрање Цидлика, који је истовремено био и председник Занатске Корпорације у Новом Саду и потпредседник Земаљског Занатлијског Савеза.

Трговачко-Индустријска и Занатска Комора

Сваку нову књигу имаде стално на стоваришту књижара „Славија“.

Новосадска шеталишта

Нови Сад никада није обиловао у ванредно лепим и великим шеталиштима, оно што смо имали јако је личило на крајњу сиротињу и ма да се о томе у јавности много писало, мало се бриге на надлежном месту водило о томе, да дођемо до модерног и лепог и великог парка.

Парк у близини Дунава (променада) налази се сада у прилично запушеном стању, па премда су већ настали први пролетњи дани, не видимо да се чине какве припреме за улепшавање, повећање и модернизовање тога парка, наравно не као што је то сада био случај. Сада је време, да се по овој ствари нешто учини, доцније већ ништа нам неће помоћи и ми ћемо бити опет тамо где и прошлих година; нећемо имати ни парка, где би се могли прошетати и неколико часова угодно осећати.

*АНДРИЈА МАЛЧИЋ кројач,
Нови Сад. Три Ослобођења 4.
Велики избор пролетњих штофова. Сnižене цене.*

Новосадске вести.

— „Клокло“ (премиера). У току ове недеље даваће се први пут у нашем позоришту „Клокло“ оперета у три чина од Б. Јенбаха. Музика од Ф. Лехара. Насловну улогу креираће г-ца Михла поред ње запослени су гђа Матејићка, Дарја, Катић; г. г. Клеменчић, Кокотовић, Одић и др. Редитељ г. Кранчевић. Диригент г. Селински.

— Идеологија Душановог Царства. У среду 23. о. м. у малој али класичној сали Матице Српске биће скромна али значајна манифестација. Г. др. Теодор Тарановски раније редован професор петроградског а сада београдског Универзитета, писац „Увода у историју словенских права“, „Енциклопедије права“ и других угледних расправа, предаваће „О државном уређењу у средњовековној Србији“. Тиме ће се у Народном Универзитету чути реч једног истакнутог Словена, а публика и омладина добиће прилику, да чује стручно излагање развитка сталешке државе у средњовековној Србији у вези са идеалом Душанова Царства.

Из Удружења Трговаца и Индустријалаца Већ од дуже времена опажено је, да трговци као и отпремници довајају пошиљке на отпрему после подне и то у становито доба т. ј. у највише случајева око 17 сати тако, да пријем исте од 17 сати до 18 сати није никако могућ и морају се враћати са пошиљкама натраг

Да не дође до евентуалних тужакања од стране трговаца и отпремника, молимо наслов, нека би у предмету позвало компетентне представке удружења трговаца и отпремника и исте упутио да се подузме сходно, како би трговци и отпремници споразумно међу собом уредили отпрему пошиљака кроз читав дан од 8 сати ујутру до 18 сати по подне, а не као до сада да сви донесу робу у 17 сати.

Горње се доставља свим трговцима на знање како би се у будуће отклониле евентуалне тужбе и жалбе.

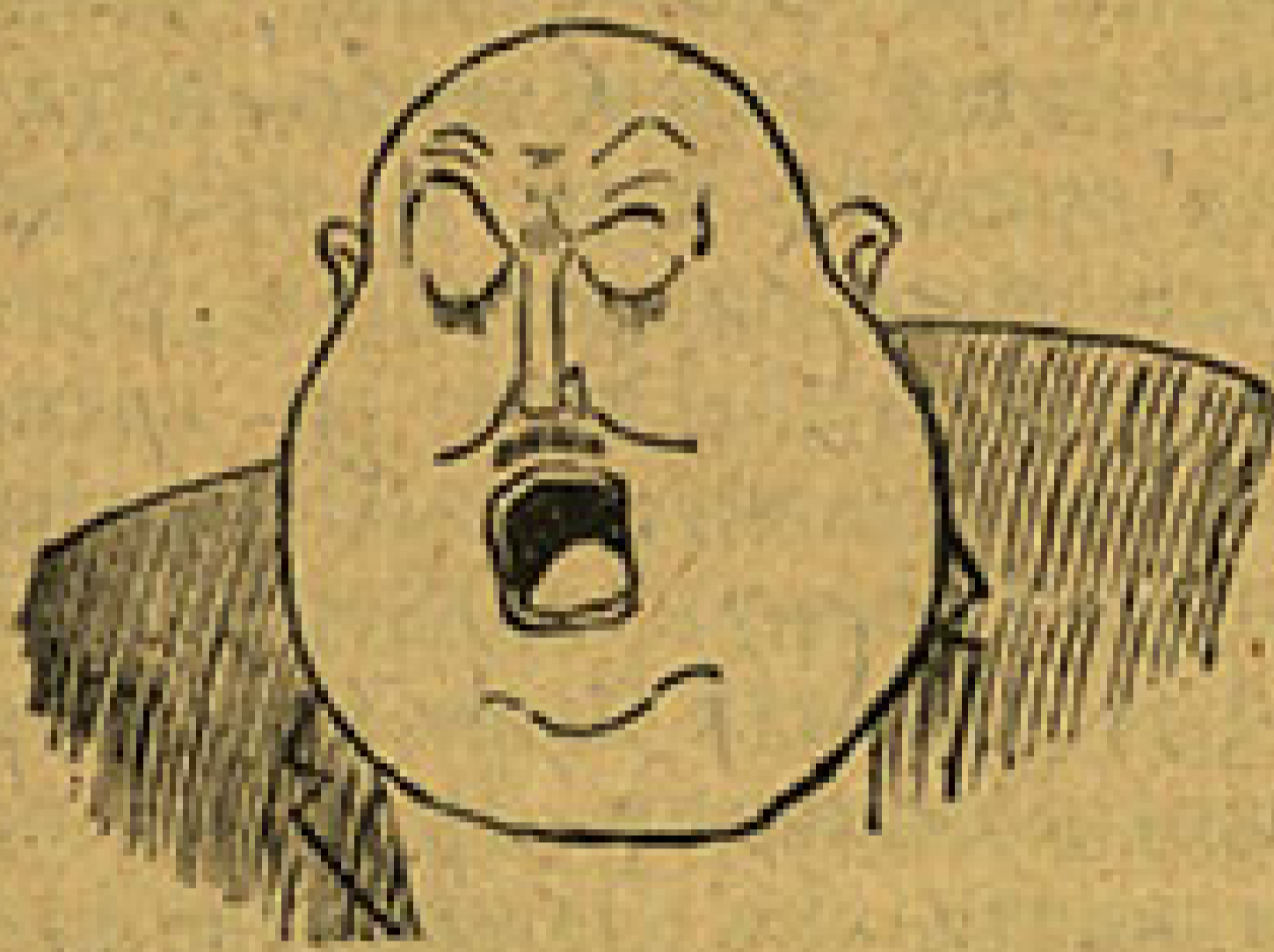
Целокупанинжињерски и канцеларијски прибор добија се код Милана Ивковића, Нови Сад. Краља Петра улица 1.

Писма и рукописе, који се односе на уредништво „Нови Сад“, треба слаати на адресу: Нови Сад, поштански фах 14.

СА БОЕМСКЕ СЕДНИЦЕ

У прошлу недељу, одржали су сви новосадски боџи — без обзира на пиће коме припадају — своју редовну главну скупштину, која је врло занимљиво текла, пошто су претресана све сама занимљива боџмска питања. Наш сарадник успао је да у главним цртама прибави цео ток ове скупштине, па је износимо пред наше читаоце:

Скупштину је отворио доживотни председник Владета Барџи и тронутим речима, са сусама у очима, указао на жалосну околност, према којој новосадски боџмски живот, тако рече на очиглед, све више изумире, а број боџма је сваким даном све мање. Да не би морао фактично плакати, Владета је за-

певао: „О, послушај...“ а затим је узео реч Мархаба-Оџа, који је предложио, да се ночном жупану, који је напустио Нови Сад, — по наређењу градске полиције — изненада, а да никога од својих боџмских другова није известио (па је по свој прилици сигурно, да је он умро) приреди шестомесечни парастос уз ко иво и доста пића.

Боџми су на то сви устали од својих столова и тронуто шапутали:

„Слава му!“

После њега говорио је Бата Јовановић, који је у главним цртама изнео рад боџмског друштва у прошлој години. Он је изјавио, да је потпуно незадовољан са постигнутим резултатима, пошто неколичина потрошеног пића, ни остали боџмски подвизи нису задовољили опште захтеве и ако се тако настави, пропаст боџмска у Новом Саду је неизбежна. (Местимично одобравање).

Затим је Веџа Спасић прочитао статистичке податке о утрошеним алкохолним производима, и целокупна скупштина је дала искреног израза свога великог згражања, над огромном декаденцијом боџмског стаљежа у Новом Саду. Спасић предлаже, да се на главној скупштини изгласа казнени правилник за ове боџме, који 1927.

године буду сувише солидно живели и тиме негирали свој боџмски стаљаж. Предлог је примљен једногласно, па су предвиђене врло строге казне.

Благајник Сава Вујић — полицијски чиновник — је прочитао прошлогодишњи и претпрошлогодишњи извештај о стању благајне, па је искрено изјавио, да су боџми од свога постанка шворц! Нико се није томе чудило, само се председник забринуо због компликација око плаћања цеха. Чланови Бона Мандић, Сава Голубица, Бомба, Стеван Писек, Ђула Карачоњи и још неки, дали су своје личне реферате, за време које је већина присутних чланова или спавала или отишла до Прокића на „једну“ кленковачу.

После скупштине приређен је свечан банкет у „Српском Краљу“, па пошто је познато, да је газда Веља Луковић велики пријатељ боџма, боџмска скупштина га је изабрала за доживотног почачног председника. Скупштина је завршена тек пети дан после њеног почетка, а да се чланови уопште нису ни растајали, само је Бата Јовановић отишао на неколико сати у Футог, да види како тамо ствари стоје... Неки се уопште још нису истрезнили, толико су огорчени због индоленције и солидности појединих боџмских дугова... Изгрџа није било, полиција није интервенисала, али су многи рачуни пролонгирани, до згодније прилике...

ШТА КО ЧИТА У Н. САДУ?

Мића Иванчевић — своје записе у баба „Застави“.

Јевђевић — „Џуд-џицу“.

Радмио Живановић — „Дерт“.

Ђока Манојловић — љубавне песме.

Љуба Крстановић — „Наука у мршављењу“.

Новосад. робијаши — „Шилерове Разбојнике“ и „Лопова“ од Бернстена.

Пиљарице — „Књига о бон-тону“.

Сава Вујић — „Лутање Одисејево“.

Мика Бомба календар „Сто-годишњак“.

Жарко Васиљевић — песме Тристана Царе.

Лала Јегдић — „Виноградарски Гласник“.

Јосиф Мајор — редове.

Јоџа Малаћ — јеловник у „Белој Лаћи“.

Бранко Васиљев — француске новине.

ШТА КО ВОЛИ У Н. САДУ?

Др. Ђорђе Клука — српски језик.

Коста Плавшић — Младена Шовљанског.

Клеменчић — повучен брачни живот.

Баранов — да постане шампион у шаху.

Бона Мандић — Ђоку Анђелковића, оно!

Сима Екштајн — трезвењаке.

Тоша Печварац — рушење кућа.

Баћа Манојловић — подруме.

Станоје Мишић — Прокића.

Ђула Маркс — Штолца.

Брандајс — благајничко место у „Јуда Макаби“-у.

Бошко Спасић — разметање „Војводине“.

Имре Видор — добре кибице.

Ласло Бизам — сангиничне партнере.

Грибушин — да шаховски сат — закашњава.

Власник, издавач и одговорни уредник Душан Чампрај, Нови Сад. Краља Александра ул. 7.

АПОЛО

19. и 20. марта

ЧАР ВАЛЦЕРА

по истоименој оперети од Оскара Штрауса.

У гл. ул. Ксенија Десни, Вили Фриц, Меду Кристианс

СТОВАРИШТЕ ДУЊЕВЕРСКОВОГ ПИВА

почев од 1. марта премештено је на Мали Лиман, у зграду Хотела Краљице Марије, где се у свако доба могу добити жута, црна и доплмалц пива у бурадима и флашама.

Телефон бр. 96. — 2—3

ОДЕОН

19. и 20. марта

Велика американска весела игра

30 дана затвора

У гл. ул. Рихард Дикс.

Српске задужбине Фрушкогорски манастири

Тако се зове угледна, поучна и популарно написана књига, коју је саставио и о свом трошку издао г. Бошко Стрика, управник поште Загреб 6.

Г. Стрика је, као повереник Загребачког Хрватског Етнографског Музеја, лично обишао све фрушкогорске манастире, по њима покупио силне веома важне и занимљиве податке, од којих многи до сада нису били објављени, па је на основу истих написао опсежну монографију српских задужбина у Фрушкој Гори. Књига има опширан увод, у којем је изнесена топографија Фрушке Горе и њена повесница још из временâ римског царства па до данашњег дана. Нарочито је лепо и јасно описана епоха под српским деспотима из лозе Бранковића, као доба, када се по Срему почеле дизати српске задужбине; обележено је доба сеоба српског народа из Србије у Аустрију, навластито две велике сеобе, једна крајем XVII. века под Патријархом Арсенијем IV. Шакабентом, затим боравак Великога Карађорђа у манастирима Крушедолу и Фенеку; истакнута је и буна 1848.-9., у којој је српски кнез Александар Карађорђевић Србима у Аустрији послао оружану помоћ под јуначким војводом Стеваном Книћанином, и најзад се писац у уводу обазрео и на важне догађаје најновијег времена, особито на последњи светски рат, у којем су и фрушкогорски манастири морали много препатити од стране аустро-угарских војних власти.

У главном делу књиге писац је тачно и прегледно оцртао све фрушкогорске манастире, постанак им и развитак и дашње им стање. Врло је смешљено код појединих манастира указао на славне наше људе, чији је живот био у вези са којим од фрушкогорских манастира. Тако се код Хопова достојно обазрео на Доситеја Обрадовића, код Шишатовца на Лукијана Мушицког, Вука Стеф. Караџића и Филипа Вишњића, да и не спомињемо славних наших предака из историје: Косовског мученика Светога Кнеза Лазара, чије моћи леже у Врднику-Раваници, Свете Мајке Ангелине и њених синова Владике Максима и Деспота Јована, чији је живот у вези са постанком манастира Крушедола, Св. Деспота Стевана Штиљановића, чије тело почиња у Шишатовцу. Уза сваки

манастир су, осим манастирске цркве и зграде, описане и ризнице, и архиве, и библиотеке са старинама и србуљама осим код манастира Ђипше, који је све до најновијег времена до године 1923., био само филијала манастира Кувевдина.

Што књизи г. Стрике даје још особиту вредност, јесу лепо и укусно израђени ликови и слике — има их 127 — и прегледна мапа онога краја Фрушке Горе, у којем леже манастири. Сликама су приказани манастири и старине у њима а ликовима заслужна лица па и данашњи настојатељи манастирски, чији су ликови пропраћени тачним избијеним њиховим животописима.

Књига износи једанаест и по штампаних табака велике осмине, веома је спољашње лепо опремљена а цена јој је брошираној 40 а увезаној 50 динара. Добити се може само код писца.

Ми ову књигу препоручујемо најтоплије. *С. Ј.*

Ако Вам је потребан кофер или други кожни артиклови, то се обратите са поверењем зготовљачу Г. Дитриху, Краља Петра 30.

Село Кола Српских Сестара

У прошлу недељу, 13. марта о. г. приредило је новосадско Коло Српских Сестара, у згради Државне Женске Учитељске Школе, своје весело село, које је у сваком погледу ванредно добро успело.

Програм овог веселог села обиловао је у одличним и одабраним тачкама. Сакупљена публика имала је доста уживања, одиста уметничког задовољства.

У програму се нарочито и тако мали Илија-Бата Миловановић, син нашег омиљеног занатлије г. Ђорђа Миловановића. Мали Илија је са своје 3 тачке, које је изводио на виолини, пожњео такве успехе, да је свакога задивио. Он је изазвао и дивљење и чуђење свих присутних и добио много заслужених аплауза и разних поклона.

Цело весело село протекло је у најбољем расположењу и Колу Српских Сестара може се честитати на овом најновијем успеху.

Помажимо акцију Аероклуба, која иде за тим, да потпуно обезбеди наше небо од евентуалне навале непријатељских авијона!

ПОЗОРИШТЕ

СТАМБОЛСКА РУЖА

Са романтизмом у књижевности писци су се заинтересовали за исток и источњачки живот. Они се називају романтичари ориенталиети и њих су имали и Немци (Гете), и Французи (В. Иго, Пјер Лоти) и Енглези (Бајрон) па и ми имамо таквог једног у личности Јована Илића. Цео тај ориентални, а нарочито турски живот пружао је својом разноликошћу и особеношћу једно богатство мотива за обраду; тај живот је био интересантан за Европу и ушао је у европску књижевност. Разуме се да је после тога и оперета нашла у оваквој литератури за себе згодан мотив и предмет и на том основу створила један низ сцена које су не само лаке, безначајне, него имају често пута и лепу локалну боју и колорит. Таква једна оперета је и „Стамболска Ружа“ која је заснована на роману: Les Désenchantées (у Харему) од Пјер Лотија. Ова је оперета лепо успела на нашој позорници. Ту је на првом месту гђа Оливијери-Илић која је у самој глуми, без обзира на певање, била занимљива приказујући девојку која се постепено ослобађа предрасуда и традиција и која због љубави савлађује све препреке. Међутим само певање гђе Оливијери-Илић толико разблажује и освежава због њеног кристално чистог и меког гласа. Осим тога гђа Оливијери има ванредно јасну дикцију и правилан нагласак и у певању и у говору. Због тога је њена игра лепа и пријатна.

Г. Писек је у својој игри и у песми давао израза љубавном жару и надахнућу и давао знаке среће и раздраганог срца једног љубавника. Нарочито у сцени после венчања било је у певању г. Писека и емоције и лепог штимунга. И када г. Писек отклони извесне тешкоће око т. зв. дековања тонова у висини, неће бити шта да му се замера.

Г. Клеменчић је у овој оперети превазишао самога себе нарочито у другом чину када се појављује као балерина. Ту је показао толико смисла за комику и подражавање. Једно за другим иду читав низ верно погођених појединости које су смешне баш због тога што су тачно погођене и успешно подражаване, и то све до једне, почевши од пудровања па до захваљивања на аплаузу. За то

време публика се непрестано смеје. Смех све више расте и јача и када после завршене игре г. Клеменчић одлети са позорнице, смех се претвара у буран, помаман аплауз који престаје тек онда када се појави г. Клеменчић да понови игру. Ту је ненадмашан.

Г-ца Михл увек пази да истакне карактеристичне и типске особине своје улоге, али при томе не напушта своје личне особине. Она је увек некако грациозно несташна, тако да све око ње трепери у неком чаробном и безбрижном одушевљењу. Таква је била у целој овој оперети. Нарочито је успео онај трио састављен од г-це Михл, г. Клеменчића и г. Васића, у трећем чину. Не зна се ко је од њих био симпатичнији. Последња њихова игра (плесање) давала је утисак нечега идилично тихог, фамилијарног. Ту је г-ца Михл потпуно мирна, г. Клеменчић безбрижан, а г. Васић старачки сретан изражавајући то у фином, ритмичном ходу у мало погнутом ставу. Г. Васић у опште и у најмањој улози показује да је озбиљан и одличан уметник.

Г. Кранчевић је био симпатичан због лепе маске, и беспрекорно јасног говора.

Мислим да нисам претерао у похвалама. Јер када се узме у обзир тврдња неких овдашњих професора, који су недавно у Бечу гледали: „Adieu, Mimi!“ да је г. Кокотовић врло близу онеме у Бечу у истој улози; да су г. Кранчевић и г. Клеменчић скоро равни својим бечким колегама у истим улогама; и да је г-ца Михл као Мими у неким моментима шта више боља од оне у Бечу, — када се узме то у обзир, — онда мислим да не претерујем када овако пишем.

КОСТА НИКОЛИЋ
проф. мушке гимн.

*

НЕДЕЉНИ РЕПЕРТОАР:

Недеља дневна: „Свадба Крешинског“, вечерња: „Орлов“.

Понедељак: „Чикина кућа“, (представа С. Т. М.)

Уторак: „Adieu, Mimi!“ (важе повластице).

Среда: „Брада“ — „Јазавац пред судом“ — „Чичак“ (гостовање г. Колашинца — важе повластице).

Четвртак „Орлов“ (важе повластице).

Петак: „Клокло“ (први пут).

Субота: Свадба Крешинског, (важе повластице).

Кад тамбурашице полажу испит

Не мора сваки ципелар знати да крпи ципеле, нити сваки ковач поткивати коње, има чак и адвоката, који нису могли своје клијенте спасти од вешала па има и новинара, који не умеју писати и незнају правопис — па ипак ти људи просперирају у животу...

Код тамбурашица није то случај. Не мора, истина, ни она знати ноте нити мора умети свирати, али једно је потребно: мора бар прописно знати држати у руци тамбуру. Јер ако и то незна, обраће бостан.

То најбоље доказује поступак бечкеречке полиције. Неки пријатељ музичке уметности и заштитник полног морала, предложио је полицији у Вел. Бечкерек, да стави пред испит све бечкеречке тамбурашице, јер постоји оправдана сумња да многи од њих немају ни појма о свирци на тамбури. И преко тридесет тамбурашица полагале су пред полицијским капетаном и једним тамбурашким стручњаком тамбурашку матуру, која у ствари и није била тако строга колико страсна. Шест кандидаткиња које нису ни умеле узети тамбуру у руку, пропале су на испиту и протеране из Бечкерек.

Овај испит изазвао је буру смеха у убавом и веселом банатском граду, а само једно питање остаје пред Бечкеречанима необјашњиво: па за чега, врага, су им требале тамбурашице, кад незнају свирати?!.. Баш су лоле ти банатски весељаци.

Куку леле, ако дође у Новом Саду до полагања испита тамбурашица. Како би се та матура свршила?...

Кроз новосадске радње Једна модерна пекарница

Разне гране нашег занатства необично су се развиле после Ослобођења, па поред свих привредних и финансијских криза, можемо рећи, да су баш Срби занатлије из Војводине најбоље се држали, јер су и у најтежа времена показали, да су зрели за сваки рад и да су многе јаде у стању поднети. Није шала, баш занатлијски сталез је најтеже погођен преви-

соким порезима, да не и говоримо о томе, како се нашим занатлијама са надлежне стране мало излази у сусрет, а уместо тога им се само отежава посао.

И баш стога, данас је већ право чудо наћи једну модерно и лепо уређену занатлијску радњу, која не би на себи носила знаке тешко кризе, [која се и у тој кризи јуначки држи. Таквих радњи данас одиста мало има у Војводини. А међу њима се несумњиво налази модерна пекарска радња г. Живка Козаревог, која се налази у Темеринској улици број 67

Наш сарадник је случајно посетио ових дана радњу г. Живка Козаревог и оно што је тамо видео и искусио, одиста га је изненадило. Није могао ни замислити, да ће се сусрести са таквим примерним редом, чистотом и потпуно модерним справама, које су данас модерном пекару неопходно потребне. У радњи господ. Козаревог све одише чистотом, не само радионица, где се хлеб меси нарочитим машинама, где све иде по најмодернијим прописима, него чак и у дворишту и у свим оним местима, где се држи брашно или припрема за просејавање и мешање.

Код печења хлеба одиста је потребна велика чистота, али чистота коју смо срели у радионици г. Козаревог пријатно је утицала и чисто смо за часак помислили, да се не налазимо у Новом Саду, него у некој великој западњачкој вароши. Амбициозни и неуморни г. Козарев је дугогодишњим трудом и несаломљивом истрајношћу створио овакву радњу и ми се можемо поносити, што међу Србима занатлијама имамо оваквих заслужних људи, који све чине за унапређење нашег занатства.

Иначе, г. Живко Козарев има и других великих за-

слуга. Његовом иницијативом је 1920. године основано Удружење Пекара и Посластичара у Новом Саду, па се његовом труду и настојању може захвалити, што су постигнута многа побољшања на пољу пекарског заната. Укинута је продаја хлеба на трговима и дућанима, где су сем здравствених разлога победили и класни разлози наших честитих пекарских мајстора.

Такођер је заслуга госп. Козаревог, што је пекарско удружење 1922. године већ дошло до друштвене заставе, чији је кум г. Димитрије Бјелић, уважени и популарни наш суграђанин, који се овог кумства од свег срца и из љубави према нашем занатству примио.

Г. Козарев пуних 6 година вршио је тешку дужност председника удружења, а после тога изабран је за доживотног почасног

председника овог удружења. Г. Козарев има искључиво заступство за целу Краљевину свих најмодернијих прибора за пекарски занат, а од познате бечке фирме г. Јохана Михалеца. И на том пољу у погледу упознавања и распростирања тих модерних справа г. Козарев има такођер великих заслуга. Његов рад служи на понос и подизање угледа целог нашег националног занатства.

Шећер, каву, пиринац, зејтин, какао, чоколаду и све друге шпецерајске и колонијалне артикле добије уз снижену цену у трговини
ЛАЗАР М. СОЧИН, Нови Сад. Пашићева 37.

Филип Кон и Друг — Нови Сад

КРАЉА АЛЕКСАНДРА УЛИЦА БР. 11.

Трговина Нирнбершке робе и играчака, ангро продаја, кратке и везене робе.
Брзојав: Jules. Телефон: 140.

код „Плавог Коња“.

СНИЖЕНЕ ЦЕНЕ са 20 процената на сву нову приспелу парфимерију пре него би што купили, погледајте цене у дрогерији

К. ЖИВОЗНОВИЋА - Н. Сад, Зграда Матице Српске

I. Долазак возова у Нови Сад

1. ИЗ БЕОГРАДА:	
Путнички	7.35
Брзи	11.15
Путнички	16.15
Мешовити	16.45
Брзи	21.47
Путнички	23.45
2. ИЗ СУБОТИЦЕ:	
Путнички	3.15
Брзи	6.40
Путнички	11.10
Путнички	16.35
Брзи	18.—
Путнички	21.54
3. ИЗ СТАРОГ БЕЧЕЈА	
Путнички	6.25
Путнички	16.25

4. ИЗ СОМБОРА:

Путнички	6.20
Путнички	16.20

5. ИЗ ГАЈДОБРЕ:

Путнички	8.05
----------	------

6. ИЗ ТИТЕЛА:

Путнички	5.45
Путнички	15.40

II. Полазак возова из Новог Сада

1. ЗА БЕОГРАД:

Путнички	3.40
Брзи	6.52
Путнички	11.30
Путнички	16.55
Брзи	18.12
Мешовити	23.50

2. ЗА СУБОТИЦУ:

Путнички	8.15
Брзи	11.28
Путнички	16.40
Брзи	21.55
Путнички	0.10
Путнички	3.50

3. ЗА СТАРИ БЕЧЕЈ:	
Путнички	3.20

4. ЗА СЕНТУ:	
Путнички	16.56

5. ЗА СОМБОР:	
Путнички	3.45
Путнички	16.50

6. ЗА ГАЈДОБРУ:	
Путнички	13.50

7. ЗА ТИТЕЛ:	
Путнички	6.50
Путнички	18.10